

Validated measure of Ryff psychological well-being among students of Qazvin University of Medical Sciences (2009)

F. Sefidi*

Valiolah Farzad**

*MSc. in Psychometric, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

**Associate Professor of Educational Sciences, Tehran Tarbiat Moalem University, Tehran, Iran

*Abstract

Background: Well-being means the harmony in all dimensions of an individual. Dimensions of psychological well-being include independence, environmental mastery, personal growth, positive relationship, purposeful life, and self-acceptance.

Objective: The present study was aimed to determine the factor structure of the three-question version of the Ryff psychological well-being scale.

Methods: This was a cross-sectional study in which 330 students of Qazvin University of Medical Sciences were selected based on a multistage random sampling. The participants responded to questions of the short version of Ryff psychological well-being scale. Data were analyzed by descriptive statistics and factor analysis.

Findings: Factor analysis showed that the multidimensional model of psychological well-being scale in its three-question version acceptably fitted with the data. Also, the factor analysis of this scale yielded four factors while two questions were deleted due to absence of load on any factor.

Conclusion: The results obtained in this study were different from that of six-dimension model and only four factors extracted. However, due to presence of appropriate reliability, this scale could be a suitable tool to measure the psychological well-being among students.

Keywords: Psychological well-being scale Ryff, Student, Validity, Factor analysis

Corresponding Address: Fatemeh Sefidi, Qazvin University of Medical Sciences, Shahid Bahonar Blvd., Qazvin, Iran

Email: fateme_sefidi@yahoo.com

Tel: +98-281-3353064

Received: 23 Sep 2010

Accepted: 21 June 2011

رواسازی آزمون به‌زیستی روان‌شناختی ریف در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۱۳۸۸)

فاطمه سفیدی*

دکتر ولی اله فرزاد**

* کارشناس ارشد روان‌سنجی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

** استادیار روان‌شناسی تربیتی دانشگاه تربیت معلم تهران

آدرس نویسنده مسؤل: قزوین، بلوار شهید باهنر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، تلفن ۰۲۸۱-۳۳۵۳۰۶۴

Email: fateme_sefidi@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۰/۳/۳۱

تاریخ دریافت: ۸۹/۷/۱

* چکیده

زمینه: به‌زیستی به معنای انسجام همه ابعاد وجود فرد است. ابعاد به‌زیستی روان‌شناختی شامل استقلال، تسلط محیطی، رشد فردی، روابط مثبت با دیگران، هدف در زندگی و پذیرش خود است.

هدف: مطالعه به منظور تعیین ساختار عاملی و پایایی نسخه سه سؤالی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مقطعی ۳۳۰ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی قزوین در سال ۱۳۸۸ که به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شده بودند، به مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف (فرم کوتاه) پاسخ دادند. داده‌ها به کمک آمار توصیفی و تحلیل عاملی اکتشافی تحلیل شدند.

یافته‌ها: تحلیل عاملی نشان داد که الگوی چند بُعدی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی در نسخه سه سؤالی برآزش قابل قبولی با داده‌ها داشت. همچنین از تحلیل عاملی این مقیاس ۴ عامل به دست آمد و دو سؤال که بر روی هیچ عاملی بار نداشتند، حذف شدند.

نتیجه‌گیری: نتایج به دست آمده در این پژوهش با مدل شش بُعدی تمایز داشت و فقط ۴ عامل از عوامل استخراج شد. اما به دلیل پایایی مناسب، این مقیاس ابزار مناسبی برای سنجش به‌زیستی روان‌شناختی دانشجویان است.

کلیدواژه‌ها: مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف، دانشجوی، روایی، تحلیل عاملی

مقدمه:

روانی به صورت معکوس رابطه دارند.^(۶) ریف برای ارزیابی شش جنبه به‌زیستی روان‌شناختی، ابزاری را طراحی کرد. او و همکارانش مؤلفه‌های به‌زیستی را به شاخص‌های سلامت جسمانی و هیجانی مرتبط ساختند.^(۷)

برخی از محققان به‌زیستی روان‌شناختی را از نظر مؤلفه‌ها یا فرایندهای ویژه نظیر فرایندهای عاطفی مفهوم‌سازی می‌کنند.^(۸) لذا به نظر می‌رسد به‌زیستی روان‌شناختی می‌تواند با توجه به فرایندهای عاطفی، جسمانی، شناختی، معنوی، فردی و اجتماعی مفهوم‌سازی شود. ابعاد نظری سلامت روان‌شناختی مثبت در دیدگاه ریف شامل، استقلال، تسلط محیطی، رشد فردی، روابط مثبت با دیگران، هدف زندگی و پذیرش خود است.^(۹)

سلامت و به‌زیستی از اجزای جدایی‌ناپذیر هویت فرد است و بر تمامی جنبه‌های زندگی اثر می‌گذارد.^(۱) مفهوم سلامت ابعاد فیزیکی، روانی، اجتماعی و معنوی را در بر دارد.^(۲) در واقع به‌زیستی به معنای انسجام همه ابعاد وجود فرد از جمله بُعد معنوی است.^(۳) در تعریف جامعه‌نگر سلامت، به‌زیستی جسم، ذهن و روح به عنوان اجزای وابسته به هم در فرد مورد توجه قرار گرفته است. بدیهی است که حفظ سلامت به تعادل همه جنبه‌های آن بستگی دارد.^(۴و۵)

ز نظر تجربی، سلامت روانی و بیماری روانی در دو انتهای پیوستار واحد قرار ندارند. نشانگان بیماری روانی با معیارهای نشانه‌های سلامت روانی و معیارهای به‌زیستی

پژوهشی با هدف بررسی ساختار عاملی نسخه‌های فارسی ۳، ۹ و ۱۴ سؤالی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف در بین دانشجویان با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، نشان دادند الگوی سلسله مراتبی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی برای این نسخه‌ها برآزش بهتری با داده‌ها داشت.^(۱۶) در مجموع، شواهد نشان می‌دهد مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی از شش بُعد تقریباً متمایز تشکیل شده است و محققان باید در تفسیر خرده مقیاس‌های آن محتاط باشند.

بی‌تردید تأمین بهداشت روانی در میان اقشار مختلف هر جامعه‌ای از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است. در این میان، تأمین بهداشت روانی در میان قشر جوان و فرهیخته هر مرز و بوم و تسری سلامت در فضای دانشگاه اهمیتی به مراتب افزون‌تر دارد. از یک سو نسل جوان دانشجوی سرمایه‌ای است که سعادت آینده جامعه در گرو سلامت و استواری امروز این نسل است و از سوی دیگر بدون فراهم نمودن بستری امن و عاری از تنش‌های مخرب، امکان تحقق آموزش و پرورش سودمند فراهم نیست. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین ساختار عاملی و پایایی نسخه سه سؤالی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف انجام شد.

* مواد و روش‌ها:

این مطالعه مقطعی، بدون دخل و تصرف در متغیرهای مستقل اثرگذار بر به‌زیستی روان‌شناختی، صرفاً به برآورد مشخصه‌های آماری ابزار طراحی شده در جامعه هدف می‌پردازد.

ابتدا از بین تمام دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین که در مقاطع کاردانی، کارشناسی و دکتری، دانشکده‌های پزشکی، دندان‌پزشکی، پرستاری-مامایی، بهداشت و پیراپزشکی در سال ۱۳۸۸ مشغول به تحصیل بودند، تعداد ۳۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای-تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند.

تجربه استقلال از طریق تجربه خود تعیین‌کنندگی و خودکفایی، توانایی مقابله در برابر فشارهای اجتماعی و عمل براساس راه‌حل‌های فردی و ارزیابی خود از طریق معیارهای شخصی به دست می‌آید. تسلط محیطی، توانایی فرد در انتخاب یا ایجاد محیط‌هایی متناسب با شرایط روانی خود است. رشد فردی، نیز از طریق ویژگی‌هایی نظیر احساس رشد مداوم، پذیرش تجارب جدید، تجربه تحول در خود و رفتار خود در طول زمان و تأکید بر تغییر مبتنی بر تجربه، تعمق درباره خود و اثربخشی مشخص می‌شود. روابط مثبت با دیگران به کمک ویژگی‌هایی از قبیل برقراری روابط گرم، رضایت‌بخش و قابل اعتماد با دیگران، حساسیت نسبت به رفاه دیگران، قابلیت همدلی بالا و صمیمیت بین فردی مشخص می‌شود. هدف در زندگی شامل ویژگی‌هایی نظیر احساس هدفمندی و جهت‌یابی در زندگی و تجربه احساس معنا و مفهوم در زندگی گذشته و حال است. پذیرش خود، از طریق ویژگی‌هایی نظیر نگرش مثبت نسبت به خود، شناخت و پذیرش ابعاد چندگانه وجود خود و همچنین نگرش مثبت نسبت به گذشته خود مشخص می‌شود.^(۱۰)

مطالعه‌های شکری و ولوراس با هدف بررسی تفاوت‌های جنسیتی در مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف با استفاده از روش آماری تحلیل کواریانس و پس از کنترل متغیر سن نشان داد که بین دو جنس در مقیاس‌های رشد فردی و روابط مثبت با دیگران از نظر آماری تفاوت‌های معنی‌داری وجود داشت و میانگین نمره زنان در این دو مقیاس بالاتر بود.^(۱۲و۱۱)

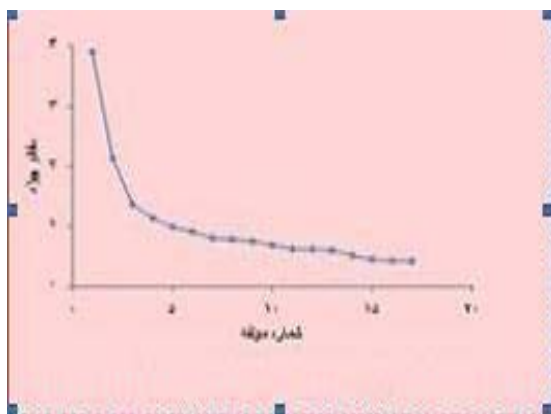
علاقه رو به رشد نسبت به روان‌شناسی مثبت، بر ضرورت طراحی ابزارهایی روا و پایا به منظور اندازه‌گیری مفاهیم محوری در این حوزه پژوهشی تأکید می‌کند.^(۱۴و۱۳) کیشیدا و همکاران ساختار عاملی پرسش‌نامه به‌زیستی روان‌شناختی ریف را بر روی ۵۷۴ دانشجوی ژاپنی بررسی کردند. نتایج مطالعه آنان نشان داد که ساختار عاملی پرسش‌نامه ترجمه شده به زبان ژاپنی با الگوی اصلی ریف مشابه است.^(۱۵) شکری و همکاران در

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیر به‌زیستی روان‌شناختی در دانشجویان مورد مطالعه (۳۳۰ نفر)

میانگین و نمره	به‌زیستی روان‌شناختی
۱۲/۹۲±۲/۶	پذیرش خود
۱۳/۵۸±۲/۳۵	تسلط محیطی
۱۲/۶۵±۲/۸۴	روابط مثبت
۱۳/۰۴±۲/۱۹	هدف زندگی
۱۳/۶۴±۲/۶۵	رشد فردی
۱۰/۸۵±۲/۱۱	استقلال
۷۶/۶۸±۸/۶۶	کلی

اندازه کفایت نمونه‌برداری (KMO) برابر ۰/۸۰۵ برآورد شد. آزمون کرویت بارتلت در سطح کم‌تر از یک هزارم معنی‌دار بود ($P < ۰/۰۰۱$, $BTS = ۱۱۴۶/۵۸۷$) و نشان داد فرض کرویت رد شده است و همبستگی داده‌ها صفر نیست. لذا ماتریس همبستگی از کفایت لازم برای تحلیل عاملی برخوردار بود. تحلیل مؤلفه‌های اصلی با روش چرخش واریماکس نشان داد که ۴ عامل ارزش‌های ویژه بیش از ۱ داشتند و در مجموع ۴ مؤلفه ۵۰/۳۷ درصد از واریانس را تبیین می‌کردند و در این میان عامل اول (۲۳/۰۵ درصد)، عامل دوم (۱۲/۶ درصد)، عامل سوم (۸/۰۴ درصد) و عامل چهارم (۶/۶۸ درصد) از واریانس کل را تبیین می‌کرد. (نمودار شماره ۱).

نمودار ۱- مقدار ویژه مؤلفه‌های اصلی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی

ابزار مورد استفاده در این پژوهش آزمون به‌زیستی روان‌شناختی ریف نسخه (فرم کوتاه) بود که در سال ۱۹۸۰ توسط ریف طراحی شده است. این پرسش‌نامه ۱۸ سؤال دارد و شامل شش بُعد است (هر بُعد ۳ سؤال). پاسخ به هر سؤال بر روی یک طیف ۶ درجه‌ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) مشخص می‌شود.^(۷) سؤال‌های ۲، ۸ و ۱۰ عامل پذیرش خود، سؤال‌های ۱، ۴ و ۶ عامل تسلط محیطی، سؤال‌های ۳، ۱۱ و ۱۳ عامل رابطه مثبت با دیگران، سؤال‌های ۵، ۱۴ و ۱۶ عامل داشتن هدف در زندگی، سؤال‌های ۷، ۱۵ و ۱۷ عامل رشد فردی و سؤال‌های ۹، ۱۲ و ۱۸ عامل استقلال را می‌سنجد. نمره‌گذاری سؤال‌های ۳، ۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶ و ۱۷ با روش معکوس و بقیه با روش مستقیم انجام می‌شود. نمره بالاتر بیان‌گر به‌زیستی روان‌شناختی "بهتر" است. همبستگی مقیاس ۱۸ سؤالی با مقیاس اصلی از ۰/۷ تا ۰/۸۹ در نوسان بوده است. همسانی درونی مقیاس ۳ سؤالی ۰/۵۶ گزارش شده است.^(۷ و ۱۷) داده‌ها به کمک آمار توصیفی و تحلیل عاملی اکتشافی تحلیل شدند. برای انجام تحلیل عاملی ابتدا تناسب و کفایت ماتریس همبستگی بررسی شد.

* یافته‌ها:

از بین ۳۳۰ نفر دانشجوی مورد مطالعه، ۵۸ نفر (۱۷/۶ درصد) دانشجوی دانشکده پزشکی، ۵۸ نفر (۱۷/۶ درصد) دانشکده دندان‌پزشکی، ۱۰۵ نفر (۳۱/۸ درصد) دانشکده پرستاری و مامایی و ۱۰۹ نفر (۳۳ درصد) دانشجوی دانشکده بهداشت و پیراپزشکی بودند. ۲۴۶ نفر (۷۵/۵ درصد) دختر و ۸۱ نفر (۲۴/۵ درصد) پسر بودند. ۳۰۶ نفر (۹۲/۷ درصد) مجرد و ۲۴ نفر (۷/۳ درصد) متأهل بودند. براساس شش عامل ریف بیش‌ترین میانگین نمره مربوط به عامل رشد فردی و کم‌ترین آن مربوط به عامل استقلال بود (جدول شماره ۱).

* بحث و نتیجه‌گیری:

این مطالعه نشان داد که همسانی درونی آزمون به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۶۵ تا ۰/۷۵ است. همچنین الگوی چند عاملی مقیاس از ۴ عامل با واریانس کل ۵۰/۳۷ درصد تشکیل شده است. اگرچه مطالعه‌های قبلی ساختار عاملی پیشنهاد شده به وسیله ریف و کیز را تأیید کرده‌اند، ولی برخی مطالعه‌ها نشان داده‌اند که روایی عاملی به‌زیستی روان‌شناختی روشن نیست.^(۱۸و۱۷) ریف و کیز شکل سه سؤالی را از مقیاس‌های ۲۰ سؤالی انتخاب کردند که همبستگی‌های به دست آمده از مقیاس سه سؤالی با مقیاس اصلی (۲۰ سؤالی) از ۰/۷ تا ۰/۸۹ در تغییر بود.^(۱۷)

در این مطالعه همسانی درونی مقیاس سه سؤالی در عامل‌های چهارگانه تسلط محیطی، رشد فردی، روابط مثبت و هدف زندگی به ترتیب ۰/۶۵، ۰/۶۷، ۰/۷۲ و ۰/۷۵ به دست آمد. ریف همسانی درونی مقیاس سه سؤالی را در چهار عامل فوق به ترتیب ۰/۵۲، ۰/۶۴، ۰/۵۸ و ۰/۱۷ اعلام کرد. چنگ و چان ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های یاد شده را به ترتیب ۰/۶۳، ۰/۵۵، ۰/۶۵ و ۰/۷ گزارش کردند. شگری همبستگی درونی مقیاس‌های سه سؤالی را به ترتیب ۰/۳۵، ۰/۳۴، ۰/۳۳ و ۰/۲۱ نشان داد. بنابراین یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش ریف و شگری هماهنگ نبود، اما با یافته‌های چنگ و چان همخوانی داشت.^(۱۸و۱۶)

نتایج بررسی عاملی نشان داد که محتوای پرسش‌نامه از ۴ عامل با بارهای حداقل ۰/۳ اشباع شده است که بر روی هم ۵۰/۳۷ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند. رواسازی مقیاس در این زمینه، نخستین بار توسط ریف انجام شد و ون دیرندانک به منظور ایجاد مقیاس‌های کوتاه و قابل قبول از نظر روان‌سنجی برای مقیاس‌های شش‌گانه به‌زیستی روان‌شناختی ریف اقدام کرد.^(۱۴)

شگری و همکاران در پژوهشی با هدف بررسی ساختار عاملی نسخه‌های فارسی ۳، ۹ و ۱۴ سؤالی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف در بین

با توجه به این که سهم عامل یک و دو در واریانس کل متغیرها بیش‌تر از عامل سوم، چهارم و پنجم بود و از عامل پنجم به بعد شیب نمودار تقریباً هموار شد، بر پایه ملاک کایزر و کتل می‌توان گفت که مقیاس از ۴ عامل اشباع شده است. در تحلیل حاضر به دلیل همبستگی، سؤال‌ها با روش واریماکس چرخش داده شدند. نتایج چرخش واریماکس با مدل منطقی و مبانی نظری بیش‌ترین برازش را داشت. در این تحلیل نتایج حاصل از چرخش واریماکس ساختار مناسبی ایجاد کرد. بدین ترتیب عامل اول تا چهارم از ۴ سؤال و عامل پنجم از ۲ سؤال تشکیل شده بود که حذف شد. به طور کلی سؤال‌هایی که در به‌زیستی روان‌شناختی روابط مثبت با دیگران را می‌سنجند بر روی عامل اول، سؤال‌های مربوط به تسلط محیطی بر روی عامل دوم، سؤال‌های مربوط به رشد فردی بر روی عامل سوم و سؤال‌های مرتبط با هدف در زندگی بر روی عامل چهارم بار شدند و سؤال‌های ۱۲ و ۱۸ حذف گردیدند (جدول شماره ۲). برای محاسبه اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب اعتبار کل مقیاس برابر با ۰/۷۳ و برای عامل‌ها به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۷۲، ۰/۶۵ و ۰/۷۵ به دست آمد.

جدول ۲- ماتریس چرخش یافته عامل‌ها

شماره سؤال	سؤال	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم
۱	احساس مسؤولیت در برابر زندگی		۰/۴۱۷		
۲	احساس خشنودی از رویدادهای زندگی			۰/۷۲۱	
۳	احساس ناکامی در حفظ روابط صمیمی	۰/۷۵۸			
۴	عجز در برابر نیازهای زندگی روزمره	۰/۶۴۶			
۵	زندگی در حال، بدون فکر به آینده			۰/۵۵۳	
۶	مسؤولیت‌های زندگی روزانه	۰/۴۴۸			
۷	تجارب جدید درباره خود و جهان	۰/۷۲۳			
۸	دوست داشتن شخصیت خود			۰/۴۵۳	
۹	تأثیرپذیری از افراد مصمم	۰/۷۵۶			
۱۰	حس ناامیدی از موفقیت‌های زندگی	۰/۵۸۳			
۱۱	علاقه‌مند به صرف وقت با دیگران			۰/۶۵۲	
۱۳	عدم تجربه در جلب اعتماد با دیگران	۰/۷۰۱			
۱۴	داشتن هدف در زندگی خود			۰/۶۶۲	
۱۵	زندگی فرایند مستمر یادگیری و رشد			۰/۴۸۶	
۱۶	انجام همه امور زندگی			۰/۶۱۴	
۱۷	دست کشیدن از تلاش در بهبود زندگی			۰/۴۶۹	

پژوهش حاضر با استفاده از تحلیل مؤلفه‌های اصلی با روش چرخش واریماکس و تحلیل عاملی تأییدی انجام شد و ۴ عامل به دست آمد. در حالی که شکری و همکاران نشان دادند که نسخه ۱۸ سؤالی از ۶ عامل تشکیل شده است (هر عامل ۳ سؤال). لذا پژوهش حاضر از چند عاملی بودن به‌زیستی روان‌شناختی حمایت می‌کند، ولی از نظر تعداد عوامل، با یافته‌های پیشین همسو نیست.^(۱۶) که می‌تواند به دلیل کم بودن سؤال‌ها در هر کدام از ابعاد یا متفاوت بودن نوع نمونه‌های مورد پژوهش باشد.

به طور کلی مطالعه حاضر نسخه سه سؤالی را تأیید می‌کند و تلاش جهت ایجاد الگوی چند بُعدی سلامت جسمانی و روان‌شناختی را بیش از پیش مورد تأکید قرار داد. یافته‌های این بررسی با حمایت از ساختار عاملی سلسله مراتبی در بررسی روایی سازه نسخه ۳ سؤالی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف، این پیام را دارد که بررسی ساختار عاملی هر یک از مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف با بهره‌گیری از نمونه‌های متفاوت ضروری است. لذا استفاده از مقیاس سه سؤالی و استفاده از یک نمونه واحد از محدودیت‌های پژوهش حاضر است و پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های گسترده‌تر در جمعیت‌های مختلف انجام و ساختار عاملی آن‌ها نیز بررسی شود. در نهایت می‌توان گفت مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف از روایی و پایایی قابل قبولی در بین دانشجویان برخوردار است.

* مراجع:

1. Funnel R, Koutoukidis G, Lawrence K. *Tabbners nursing care: theory and practice*. Sydney: Churchill Livingstone; 4th ed. 2005. 83-134
2. Arnold E, Boggs KU. *Interpersonal relationships: professional communication skills for nurses*. 5th ed. St Louis: Saunders; 2007

دانشجویان با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی نشان دادند در حالی که در سایر مطالعه‌ها الگوی چند بُعدی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی در نسخه ۱۴ سؤالی برزش قابل قبولی با داده‌ها دارد، الگوی سلسله مراتبی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی برای نسخه‌های مزبور برزش بهتری با داده‌ها به دست داد. همچنین نتایج مطالعه مذکور نشان داد که الگوی تک عاملی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی برای نسخه ۱۴ سؤالی یک الگوی اندازه‌گیری غیرقابل قبول است. نتایج به دست آمده در این پژوهش، یافته‌های برخی از مطالعه‌های پیشین را تکرار و از الگوی چند عاملی به‌زیستی روان‌شناختی حمایت کرد که یافته‌های ریف، شکری و چنگ است.^(۱۸و۱۶)

در این مطالعه، ۴ سؤال روی هر کدام از عامل‌های اول تا چهارم بار شدند و ۲ سؤال بر روی هیچ عاملی بار نشد. ریف و سینگر بر ساختار چند بُعدی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف و نقش عواملی مانند روایی عاملی، همبسته‌های روان‌شناختی، اجتماعی، جمعیت‌شناختی و زیست‌شناختی تأکید کردند. آن‌ها با بازبینی بررسی‌های انجام شده درباره روایی عاملی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف توسط سایر محققین دریافتند که تنها در بررسی کافکا و کوزما از الگوی شش عاملی مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف حمایت نشده است. ریف و سینگر برای کم اهمیت جلوه دادن و تبیین یافته بررسی کافکا و کوزما که در آن ساختار عاملی مقیاس به‌زیستی روان‌شناختی ریف به کمک تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس بررسی شده بود، بر این نکته تأکید کردند که بین حجم نمونه (۲۷۷ نفر) و شمارش مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف تناسبی به چشم نمی‌خورد. آن‌ها در بازبینی یافته‌های سایر محققین بر چند بُعدی بودن مقیاس‌های به‌زیستی روان‌شناختی ریف تأکید کردند.^(۱۹و۱۶و۱۸)

3. Gomez R, Fisher JW. Domains of spiritual well-being and development and validation of the spiritual well-being questionnaire. *Personality and Individual Differences* 2003; 35: 1975-91
4. Kozier B. *Fundamentals of nursing: concepts, process and practice*. 8th ed. New Jersey: Prentice-Hall; 2008
5. Narayanasamy A, Owens J. A critical incident study of nurses responses to the spiritual needs of their patients. *J Adv Nurs* 2001 Feb; 33 (4): 446-55
6. Keyes CL. The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *J Health Soc Behav* 2002 Jun; 43 (2): 207-22
7. Ryff CD, Singer BH. Best news yet on the six-factor model of well-being. *Soc Sci Res* 2006; 35: 1103-19
8. Roothman B, Kirsten DT, Wissing MP. Gender differences in aspects of psychological well-being. *SAJP* 2003; 33 (4): 212-8
9. Van Dierendonck D, Diaz D, Guez-Carvajal R, et al. Ryff's Six-factor Model of Psychological Well-being, A Spanish Exploration. *Social Indicators Research* 2008; 87: 473-9
10. Springer KW, Hauser RM. An assessment of the construct validity of Ryff's scales of psychological well-being: Method, mode, and measurement effects. *Social Science Research* 2006; 35: 1080-102
11. Shokri O, Dastjerdi R, Daneshvarpour Z, et al. Gender differences in scales of psychological well-being in Birjand state universities during the school year 2005-2006. *Journal of Birjand University of Medical Sciences* 2007; 15 (3): 54-61 [In Persian]
12. Vleioras G, Bosma HA. Are identity styles important for psychological well-being? *J Adolesc* 2005 Jun; 28 (3): 397-409
13. Keyes CL.M, Loupez SJ. Toward a science of mental health: Positive directions in diagnosis and interventions. In C.R. Snyder, & S.J. Lopez (Eds.) *Handbook of positive psychology*. Oxford: Oxford University Press; 2002. 45-59
14. van Dierendonck D. The construct validity of Ryff's scales of psychological well-being its extension with spiritual well-being. *Personality and Individual Differences* 2005; 36: 629-43
15. Kishida Y, Kitamura T, Gatayama R, et al. Ryff's psychological well-being inventory: Factorial structure and life history correlates among Japanese university students. *Psychol Rep* 2004 Feb; 94 (1): 83-103
16. Shokri O, Kadivar P, Farzad V, et al. A study of factor structure of 3,9 and 14-item Persian versions of Ryff's scales psychological well-being in university students. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology* 2008; 14: 152-61 [In Persian]
17. Ryff CD. Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science* 1995; 4: 99-104
18. Cheng ST, Chan A. C.M. Measuring psychological well-being in the Chinese. *Personality and Individual Differences* 2005; 38(6): 1307-16
19. Kafka GJ, Kozma A. The construct validity of Ryff's scales of psychological well-being (SPWB) and their relationship to measures of subjective well-being. *Social Indicators Research* 2002; 57: 171-90